

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIŠŠ PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2016-02-29 Nr. 4D-2015/2-1613
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – pareiškėjas) skundą dėl Panevėžio miesto savivaldybės (toliau vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos persiustą pareiškėjo kreipimąsi ir teikiant su kompensacijos dėl sužalojimo (ligos), sietinų su karine tarnyba, skyrimu susijusią informaciją.

2. Pareiškėjas skunde nurodo:

2.1. „[...] tarnavau tarybinėje armijoje. [...] lapkričio mėnesį būdamas poste gaudžiau pabėgusį kalinį, buvau sulaužytas su motociklu važiuavusio žmogaus [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Po sulaužymo buvau paguldytas į [...] ligoninę, po to [...] metais buvau komisuotas kaip netinkamas tarnybai.“

2.3. „Grįžęs į Pasvalio rajoną [...], metus laiko buvau su antra grupe, o paskui pradėjau dirbti.“

2.4. „Pirmą kartą dėl pašalpos kreipiausi prieš septynis metus, buvau paprašytas reikalingų dokumentų apie sužeidimą iš Rusijos. Po dviejų metų gavau atsakymą, bet pašalpos neskyrė, sakė, kad praėjo terminas.“

2.5. „2015-08-07 kreipiausi vėl į [Savivaldybės administraciją] [...], 2015-08-28 gavau atsakymą, kad kompensacijos neskirs, nes neatitinku įstatymo reikalavimų.“

2.6. „[...] galvoju, kad [Savivaldybės administracija] netinkamai taiko įstatymus. [...]“

3. Konkretus prašymas skunde Seimo kontrolieriui nesuformuluotas.

4. Su skundu pateikta:

4.1. **Savivaldybės administracijos 2015-08-28 raštas Nr. Sr-4249, adresuotas pareiškėjui ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (kopija), kuriame nurodyta:**

4.1.1. „Atsakydami į Jūsų prašymą skirti ir išmokėti vienkartinę kompensaciją asmeniui, kuris buvo pašauktas į būtinąją karinę tarnybą ar karinius apmokymus sovietinėje armijoje ir dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais, nėra teisinio pagrindo.“

4.1.2. „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl socialinės paramos asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms (1945 07 22 – 1991 12 31)“ Nr. 1-576 2 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymo 2 straipsniu - sužalotais karinėje tarnyboje laikomi asmenys, kurie buvo pašaukti į būtinąją karinę tarnybą ar

karinius apmokymus sovietinėje armijoje ir dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais ir 2 straipsnio 2 punktu - karo gydytojų sprendimu pripažinti netinkamais karo tarnybai. Šiuo atveju vienintelis dokumentas, kuris yra tinkamas pagrindas šiai vienkartinėi kompensacijai išmokėti [yra] arba karo gydytojų išduota pažyma (seno tipo forma, užpildyta rusų kalba), patvirtinanti ligos faktą [...], arba jos archyvinis išrašas (archyvinė pažyma), kuriame pateiktuose vienu iš minėtų dokumentų turi būti įrašas, kad asmens, atlikusio būtinąją karinę tarnybą, sužeidimas ar liga, įgyta atliekant karinę tarnybą ar karinius apmokymus, arba sužeidimas ar liga susiję su karine tarnyba ar kariniais apmokymais ir karo gydytojų sprendimu karo tarnybos prievolę atliekantis jaunuolis pripažintas netinkamas karo tarnybai (tiek taikos metu, tiek ir karo metu).“

4.1.3. „[Pareiškėjo] pateiktoje archyvinėje pažymoje nurodyta, kad [pareiškėjas] išleistas į Tarybinės armijos atsargą turintis karinį laipsnį, tai reiškia, kad [pareiškėją] bet kuriuo metu buvo galima pašaukti į karinę tarnybą. Pagal pateiktus duomenis, [pareiškėjui] vienkartinė kompensacija neskirtina kaip neatitinkant įstatymo reikalavimų.“

4.2. **Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5-osios rinktinės 2015-07-31 pažyma Nr. PTIS-206, adresuota pareiškėjui (kopija), kurioje nurodyta:**

„Pil. X, gim. [...], būtinąją karo tarnybą atliko nuo [...] I atsargą išleistas dėl ligos.“

4.3. **2007-07-30 Archyvo pažyma Nr. 7865 (vertimas iš rusų kalbos į lietuvių kalbą) (kopija), kurioje nurodyta:**

4.3.1. „Rusijos Valstybiniame kariniame archyve yra duomenų apie tai, kad karinės dalies Nr. [...] ([...]) X buvo gydomas karinėje ligoninėje, karinė dalis Nr. [...], nuo [...].“

4.3.2. „Diagnozė: dešinės galūnės abiejų kaulų uždaras skeveldrinis lūžis“

4.3.3. „Išleistas į Tarybinės armijos atsargą turint karinį laipsnį „[...]“ remiantis su TSRS GM įsakymu Nr. 275-1961 m. 45 „b“ strp. gr. 1 (dėl ligos) ir nukreipiant karinei įskaitai Lietuvos TSR Pasvalio rajono kariniame komisariate, [...].“

4.4. **Pareiškėjo karinis bilietas Nr. [...] (kopija)**, kuriame, be kita ko, nurodyta, jog pareiškėjas *išleistas į atsargą dėl ligos ir tinkamas „nekovotojo“ tarnybai*.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsniais, Seimo kontrolierius dėl pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių kreipėsi į **Savivaldybės administraciją** ir **Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministeriją**.

6. **Iš Savivaldybės administracijos pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:**

6.1. „[...] [pareiškėjas] į Savivaldybės administraciją [...] 2015 metais su prašymu skirti kompensaciją dėl 1964 metais patirto sužalojimo (ligos), sietino su jo karine tarnyba (toliau - kompensacija) nesikreipė. Savivaldybės dokumentų apskaitos sistemoje Avilyš įrašo apie [...] 2015 metais iš pareiškėjo gautą prašymą nėra. Informacinėje sistemoje *Parama* (naudojama išmokų skyrimui) duomenų apie pareiškėją nėra.“

6.2. „Prašymas nebuvo pateiktas, todėl nagrinėtas nebuvo.“

6.3. „Savivaldybės administracija skiria vienkartinės kompensacijas asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl socialinės paramos asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms (1945-07-22-1991-12-31)“ (toliau -

Įstatymas) ir Vienkartinių kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos aprašu (toliau - Aprašas), patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 1004.“

6.4. „Praktikoje taikant Įstatymo 2 ir 6 straipsnio nuostatas, vadovaujamosi kompensacijos prašančio asmens prašyme nurodyta informacija ir jo paties apie savo nedarbingumą ar darbingumo lygį bei netinkamumą karo tarnybai pateiktais dokumentais. Jeigu gauta pakankama informacija ir pateikti dokumentai tinkami Įstatymo 2 straipsnio ir pvz: 6 straipsnio 1 punkto taikymui, tai bus skirta Įstatymo 6 straipsnio 1 punktu nustatyta kompensacija.“

6.5. „Pateikti informacijos apie pareiškėjo pripažinimą nedarbingu negalime, nes tokios informacijos neturime. Informuoti, ar pareiškėjui yra nustatytas netektas darbingumas negalime, nes tokios informacijos neturime. Nurodyti, ar pareiškėjas karo gydytoju sprendimu buvo pripažintas netinkamu karo tarnybai, negalime, nes tokio dokumento neturime.“

6.6. „Savivaldybės administracijai norintys gauti vienkartinę kompensaciją asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, turi pateikti dokumentus, nustatytus Aprašo 4-7 punktuose nurodytus dokumentus. [...]“

6.7. „Skiriant vienkartinę kompensaciją asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, kompensacijos konsultacijas teikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skyrius. Dėl pareiškėjo atvejo konsultuotasi nebuvo.“

6.8. „Dabartinis teisinis reguliavimas, susijęs su vienkartinės kompensacijos skyrimu asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, kartais kelia taikymo problemų praktikoje. Tai įrodo pareiškėjo atvejis.“

6.9. **Pareiškėjo 2015-08-07 kreipimesi, adresuotame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (kopija), nurodyta:**

6.9.1. „Tarybinėje armijoje tarnavau nuo [...] ir pagal ligą buvau komisuotas, todėl norėčiau gauti vienkartinę kompensaciją kaip sužalotam tarybinėje armijoje.“

6.9.2. „Ar pagal turimus dokumentus ir įrašus galėčiau kreiptis dėl pašalpos išmokėjimo, nes nėra gydytojų komisijos išvados lapo. Lietuvos archyvuose dokumentų nerasta.“

6.9.3. Kartu su pareiškėjo 2015-08-07 kreipimuisi pateikta:

1) Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5-osios rinktinės 2015-07-31 pažyma Nr. PTIS-206 (kopija) (pažymos 4.2 punktas);

2) 2007-07-30 Archyvo pažyma Nr. 7865 (vertimas iš rusų kalbos į lietuvių kalbą) (kopija) (pažymos 4.3 punktas);

3) pareiškėjo karinis bilietas Nr. [...] (kopija), kuriame, be kita ko, nurodyta, jog pareiškėjas „*tinkamas nekovotojo tarnybai*“.

6.10. **Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2015-08-12 rašte Nr. (8.6-74)SD-5112 „Dėl X prašymo“, adresuotame Savivaldybės administracijai ir pareiškėjui (kopija) nurodyta:**

6.10.1. „Ministerijoje gautas X prašymas dėl teisės į vienkartinę kompensaciją nustatymo.“

6.10.2. „Vadovaudamiesi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 875 [...] 10 punktu ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1463 [...] 8.9.17 punktu, persiunčiame [Savivaldybės administracijai] pagal kompetenciją nagrinėti X prašymą ir atsakyti pareiškėjui [...].“

7. **Iš Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – ir Ministerija) pateiktų paaiškinimų nustatyta:**

7.1. „[...] Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl socialinės paramos asmenims,

sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms (1945 07 22 - 1991 12 31)“ (toliau – Įstatymas) įsigaliojo 1995 m. sausio 1 d., t. y. prieš 20 metų. Pirmojoje Įstatymo redakcijoje buvo nustatyta, kad vienkartinės kompensacijos (toliau – kompensacijos) būtinosios karinės tarnybos sovietinėje armijoje metu susirgusiems ir sužalotiems asmenims, taip pat už žuvusius, išmokamos per dvejus metus, t. y. 1995-1996 metais. Vėliau šis terminas buvo pratęstas, 1997 m. birželio 5 d. įstatymu Nr. VIII-241 nustatius, kad vienkartinės kompensacijos išmokamos, jeigu Įstatyme nurodyti asmenys dėl kompensacijų kreipėsi iki 1997 m. rugpjūčio 1 d. Įstatymo įgyvendinimui Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1994 m. gruodžio 23 d. priėmė nutarimą Nr. 1322 „Dėl kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos“. Šiuo nutarimu buvo nustatyta, kad asmenų, kuriems nenustatytas invalidumas, sveikatos būklę įvertina tarprajoninės medicininės socialinės ekspertizės komisijos.“

7.2. „Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į gyventojų ir Lietuvos kareivių invalidų sąjungos pasiūlymus, 2004 m. sausio 27 d. įstatymu Nr. IX-1984 priėmė Įstatymo pakeitimą, kuriuo kompensacijų skyrimas atnaujintas nuo 2005 m. sausio 1 d., jau nebenustatant Įstatymo galiojimo termino pabaigos, o įstatymui įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 1004 „Dėl Vienkartinė kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtino Vienkartinė kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos aprašą (toliau – Tvarkos aprašas), kartu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 23 d. nutarimą Nr. 1322 pripažino netekusiu galios. Pažymėtina, kad rengiantis atnaujinti kompensacijų mokėjimą nuo 2005 m. sausio 1 d., taip pat pradėjus jas mokėti, visuomenė apie tai ne kartą buvo informuota įvairių žiniasklaidos priemonių pagalba.“

7.3. „Po pusės metų, nuo 2005 m. liepos 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo naujai redakcijai, nuo šios datos *neliko invalidumo sąvokos, ją pakeitė trys naujos sąvokos – neįgalumo lygis, darbingumo lygis ir specialiųjų poreikių lygis.* Jeigu iki neįgaliųjų socialinės integracijos reformos invalidumas buvo nustatomas tiek darbingo, tiek ir senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, tai po 2005 m. liepos 1 d. *darbingumo lygis gali būti nustatomas tik asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos amžiaus* (t. y. tik darbingo amžiaus asmenims; darbingumo lygį nustato Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba). *Asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, darbingumo lygis nenustatomas*, jiems nustatomi ir tenkinami specialieji poreikiai, kurie *nesiejami su tų poreikių atsiradimo priežastimis.* Atitinkamai, buvo pakeisti ir kiti norminiai teisės aktai, taip pat atitinkamos Įstatymo nuostatos, paliekant galioti jau įgytas teises socialinių garantijų srityje tiems asmenims, kuriems invalidumas (taip pat ir dėl nukentėjimo priežasčių) buvo nustatytas neterminuotai arba sukakus senatvės pensijos amžių.“

7.4. „Lietuvos Respublikos Seimas 2005 m. birželio 30 d. įstatymu Nr. X-295 priėmė Įstatymo pakeitimą, kuris įsigaliojo nuo 2005 m. liepos 14 d. Įstatymo 2 straipsnyje iš naujo buvo apibrėžta asmenų, kurie laikomi sužalotais karinėje tarnyboje, *sąvoka*, tai – *asmenys, pašaukti į būtinąją karinę tarnybą ar karinius apmokymus sovietinėje armijoje, dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais, pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais).* Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. 999 atitinkamai patikslintas Tvarkos aprašas, 5 punkte nustatyta, kad asmuo, kuris pripažintas nedarbingu ar iš dalies darbingu (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidu) dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais, dėl kompensacijos kartu su prašymu pateikia Tarnybos išduotą darbingumo lygio pažymą ar iki 2005 m. liepos 1 d. Medicininės socialinės ekspertizės komisijos išduotą invalidumo pažymėjimą, galiojantį kreipimosi su prašymu išmokėti kompensaciją dieną.“

7.5. „Tarnyba darbingumo lygio pažymas dėl ligos (suluošinimo) būtinosios karinės tarnybos ar karinių mokymų sovietinėje armijoje metu išduoda vadovaudamasi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179. Šiuo įsakymu patvirtintas Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašas, be kita ko, reglamentuoja dokumentų, reikalingų darbingumo lygiui nustatyti, pateikimą, darbingumo lygio, termino, atsiradimo laiko, priežasties (taip pat ir dėl priežasčių, susijusių su liga (suluošinimu) būtinosios karinės tarnybos ar karinių mokymų sovietinėje armijoje metu) nustatymą, pakartotinį darbingumo lygio vertinimą. ***Taigi, į Tarnybą dėl darbingumo lygio ir darbingumo netekimo priežasčių nustatymo asmenys gali kreiptis tik iki senatvės pensijos amžiaus sukakties. X iki senatvės pensijos amžiaus sukakties 2006 m. birželio 9 d. į Tarnybą nesikreipė, o dėl kompensacijos jis kreipėsi 2008 m., kai buvo sukakęs senatvės pensijos amžių ir nepateikdamas Tvarkos apraše nurodytu dokumentu*** (tuo metu kompensacijos buvo skiriamos asmenims, pašauktiems į būtinąją karinę tarnybą ar karinius apmokymus sovietinėje armijoje ir dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais pripažintiems nedarbingais ar iš dalies darbingais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais).“

7.6. „[...]. Lietuvos Respublikos Seimui **2015 m. balandžio 21 d.** priėmus Įstatymo 2 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XII-1627, teisę gauti kompensaciją turi ne tik asmenys, pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais (iki 2005-07-01 – invalidais) arba netekę 20-40 procentų darbingumo dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais sovietinėje armijoje, **nuo 2015 m. liepos 1 d. papildomai numatytos vienkartinės kompensacijos (835 €) ir senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims**, kurie būtinosios karinės tarnybos ar karinių apmokymų sovietinėje armijoje metu karo gydytojų komisijos sprendimu buvo pripažinti netinkamais karo tarnybai. Įstatymui įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2015 m. liepos 1 d. priėmė nutarimą Nr. 722 „Dėl Vienkartinė kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Šiuo nutarimu patvirtinto Vienkartinė kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 7 punkte nustatyta, kokius dokumentus asmuo turi pateikti savivaldybės administracijai, kad gautų vienkartinę kompensaciją kaip karo gydytojų sprendimu pripažintas netinkamu karo tarnybai dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine taryba ar kariniais mokymais: *asmuo savo gyvenamosios vietos savivaldybės administracijai kartu su prašymu pateikia asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, karo gydytojų išduotą dokumentą (ar archyvinį jo išrašą), patvirtinantį, kad jis karinės tarnybos ar karinių mokymų metu dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, buvo pripažintas netinkamu karo tarnybai, ar jo kopiją. Karo gydytojų išduotas dokumentas (ar archyvinis jo išrašas), patvirtinantis, kad asmuo karinės tarnybos ar karinių mokymų metu dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, buvo pripažintas netinkamu karo tarnybai, pateikiamas išverstas į lietuvių kalbą ir patvirtintas teisės aktų nustatyta tvarka. Šis karo gydytojų išduotas dokumentas gali būti išverstas ne visas, tai yra į lietuvių kalbą išversti tik tie duomenys, kuriuose nurodyta: dokumento pavadinimas, jo išdavimo data, dokumentą išdavęs subjektas, asmens, kuriam išduotas dokumentas, vardas, pavardė, gimimo data, sprendimas (išvada) apie asmens sužalojimą ar ligą, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, ir šį sprendimą (išvadą) priėmęs subjektas.“*

7.7. „Pažymėtina, kad tarnybos metu pripažinus asmenį netinkamu karinei tarnybai, **tiesioginė ligos sąsaja su karine tarnyba sovietinėje armijoje įrodoma tik remiantis karo gydytojų išduota ligos pažyma (ar jos išrašu)**, kur nurodoma, kad sužalojimas ar susirgimas įgytas karinės tarnybos metu.“

7.8. „[...]. Pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus, kad asmuo, karo gydytojų sprendimu pripažintas netinkamu karo tarnybai dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba sovietinėje

armijoje, gautų kompensaciją (835 € dydžio), *savivaldybės administracijai turi pateikti karo gydytojų išduotą dokumentą (ar archyvinį jo išrašą), patvirtinantį, kad jis karinės tarnybos ar karinių mokymų metu dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, buvo pripažintas netinkamu karo tarnybai* ir kitus Apraše nurodytus reikiamus dokumentus. [...], X nepateikė dokumento, kuris įrodytų, kad jo sužalojimas yra susijęs su būtina karine tarnyba (archyviniame išrašė nurodoma diagnozė ir tai, kad asmuo išleistas į Tarybinės armijos atsargą dėl ligos) ir kad jis buvo pripažintas netinkamu karinei tarnybai. **Taigi, Savivaldybės administracija neturėjo teisinės galimybės skirti kompensaciją X.** Priešingu atveju, jeigu vienkartinėms kompensacijoms skirti pakaktų sužalojimo fakto, nesiejant to su karine tarnyba, tai išplėstų Įstatymo taikymo sritį ir prieštarautų jo paskirčiai. [...].“

7.9. „Įstatymo 2 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-1627 buvo priimtas pritarus įstatymo projektui Nr. XIIP-1760(2). Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad įstatymo projekto tikslas – *vertinant socialinio teisingumo požiūriu, Įstatymą būtų tikslinga papildyti taip, kad asmenys, kurie būtinosios karinės tarnybos ar karinių apmokymų sovietinėje armijoje metu buvo pripažinti netinkamais karo tarnybai, turėtų būti laikomi sužalotais karinėje tarnyboje ir gauti atitinkamas vienkartinės kompensacijas*, o įstatymo projekto uždaviniai – *panaikinti galimą diskriminaciją dėl amžiaus, nes dėl pasikeitusių įstatymų senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims nebėra teisinės galimybės nustatyti, kokią įtaką šių asmenų sveikatos būklei padarė sužalojimai ar ligos, susiję su būtina karine tarnyba sovietinėje armijoje*. Pažymėtina, kad svarstant įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Seime buvo akcentuojama, jog siekiama nustatyti teisę gauti kompensaciją tiems asmenims, kurie karinės tarnybos ar apmokymų metu karo gydytojų komisijos sprendimu buvo pripažinti netinkamais karo tarnybai, o ne iki tarnybos pradžios ar jai jau pasibaigus. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuomone, Įstatymu nustatytos kompensacijų skyrimo sąlygos atitinka tikslą, kurio buvo siekiama nustatant teisę gauti kompensacijas ir asmenims, kurie buvo pašaukti į būtina karinę tarnybą ar karinius apmokymus sovietinėje armijoje ir dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais ir karo gydytojų sprendimu pripažinti netinkamais karo tarnybai.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

8. Lietuvos Respublikos teisės aktai:

8.1. **Įstatymai:**

8.1.1. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...].“

19 straipsnio 1 dalis – „Seimo kontrolierius, vykdydamas savo pareigas, turi teisę: 1) reikalauti nedelsiant pateikti informaciją, medžiagą ir dokumentus, būtinus savo funkcijoms atlikti, įstatymų nustatyta tvarka susipažinti su valstybės, tarnybos, komercinę ar banko paslaptį sudarančiais dokumentais, taip pat dokumentais, kuriuose yra informacijos apie įstatymų saugomus asmens duomenis. [...].“

20 straipsnio 1 dalis – „Pareigūnai privalo Seimo kontrolierių reikalavimu nedelsdami pateikti jiems informaciją, dokumentus ir kitą medžiagą, būtinus jų funkcijoms atlikti.“

8.1.2. *Socialinės paramos asmenims, sužalotiems atliekant būtina karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms (1945 07 22 - 1991 12 31) įstatyme* nustatyta:

2 straipsnis – „Sužalotais karinėje tarnyboje laikomi asmenys, kurie buvo pašaukti į būtina karinę tarnybą ar karinius apmokymus sovietinėje armijoje ir dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais: 1) pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais (iki 2005

m. liepos 1 d. – invalidais) arba netekusiais 20–40 procentų darbingumo; 2) karo gydytojų sprendimu pripažinti netinkamais karo tarnybai.“

8 *straipsnis* – „Vienkartinės kompensacijos išmokamos iš valstybės biudžeto asmenims, nuolat gyvenantiems Lietuvos Respublikoje, jeigu sužaloti ar žuvę asmenys į būtinąją karinę tarnybą ar karinius apmokymus sovietinėje armijoje buvo pašaukti iš Lietuvos teritorijos. Kompensacijas skiria ir moka šiame įstatyme nurodytų asmenų gyvenamosios vietos savivaldybės. Savivaldybėms skiriami 2 procentai nuo kompensacijoms mokėti skirtų lėšų administravimo išlaidoms padengti. Kompensacijų mokėjimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.“

8.1.3. *Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme* nustatyta:

18 *straipsnio 1 dalis* – „Neįgalumo lygį ir darbingumo lygį nustato Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos [...].“

20 *straipsnio 1 dalis* – „Darbingumo lygis nustatomas asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos amžiaus.“

8.1.4. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme* nustatyta:

3 *straipsnis* – „Įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją. [...].“

4 *straipsnis* – „Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: 1) *informacijos išsamumo*, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija; 2) *tikslumo*, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; 3) *teisėtumo*, reiškiančio, kad įstaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais; [...]; 5) *pagalbos*, reiškiančios, kad visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją.“

8.1.5. *Civilinio proceso kodekse* nustatyta:

444 *straipsnio 1 dalis* – „Teismas nustato faktus, nuo kurių priklauso asmenų asmeninių ar turtinių teisių atsiradimas, pasikeitimas ar pabaiga.“

445 *straipsnis* – „Teismas nustato juridinę reikšmę turinčius faktus tik tada, kai pareiškėjas negali kitokia tvarka gauti tuos faktus patvirtinančių reikiamų dokumentų arba kai negalima atkurti prarastų dokumentų.“

446 *straipsnis* – „Bylose dėl juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo pareiškėjams paduodami pareiškėjo gyvenamosios vietos apylinkės teismui, išskyrus bylas dėl pastato, žemės ar miško valdymo nuosavybės teise, palikimo priėmimo ir palikimo atsiradimo vietos faktų nustatymo. Šiose bylose pareiškėjams paduodami atitinkamai pastato, žemės ar miško buvimo vietos, palikimo turto ar pagrindinės jo dalies buvimo vietos apylinkės teismui.“

8.1.6. *Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme* nustatyta:

8 *straipsnio 1 dalis* – „Savivaldybės institucija: 1) organizuoja ir (ar) teikia pirminę teisinę pagalbą; [...].“

15 *straipsnio 1 dalis* – „Asmenys, norintys gauti pirminę teisinę pagalbą, turi teisę kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją pagal savo deklaruotą gyvenamąją vietą arba, kai asmuo neturi gyvenamosios vietos, į savivaldybės, kurioje asmuo gyvena, vykdomąją instituciją. Laisvės atėmimo bausmę atliekantys asmenys ir kardomojo kalinimo vietose laikomi asmenys turi teisę kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją pagal laisvės atėmimo vietą.“

8.2. **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir ministerijų teisės aktai:**

8.2.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 1004 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. liepos 1 d. nutarimo Nr. 722 redakcija) patvirtintame *Vienkartinų kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos apraše* reglamentuojama:

1 *punktas* – „Vienkartinų kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja vienkartinų kompensacijų, mokamų iš Lietuvos Respublikos valstybės

biudžeto, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl socialinės paramos asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms (1945-07-22–1991-12-31)“, skyrimą ir mokėjimą.“

3 punktas – „Asmenims, kurie buvo pašaukti į karinę tarnybą ar karinius mokymus sovietinėje armijoje ir dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, pripažinti [...] karo gydytojų sprendimu netinkamais karo tarnybai, išmokamos šių dydžių vienkartinės kompensacijos: [...]; 3.5. karo gydytojų sprendimu pripažintiems netinkamais karo tarnybai – 835 eurais.“

7 punktas – „Kad gautų Aprašo 3.5 papunktyje nurodytą vienkartinę kompensaciją, asmuo savo gyvenamosios vietos savivaldybės administracijai kartu su prašymu pateikia asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, karo gydytojų išduotą dokumentą (ar archyvinį jo išrašą), patvirtinantį, kad jis karinės tarnybos ar karinių mokymų metu dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, buvo pripažintas netinkamu karo tarnybai, ar jo kopiją. Karo gydytojų išduotas dokumentas (ar archyvinis jo išrašas), patvirtinantis, kad asmuo karinės tarnybos ar karinių mokymų metu dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, buvo pripažintas netinkamu karo tarnybai, pateikiamas išverstas į lietuvių kalbą ir patvirtintas teisės aktų nustatyta tvarka. [...].“

8.2.2. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. sausio 11 d. įsakymu Nr. A-22 patvirtintose *Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje taisyklėse* reglamentuojama:

1 punktas – „Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja asmenų prašymų nagrinėjimą ir jų aptarnavimą Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje, jos struktūriniuose padaliniuose – skyriuose ir struktūriniuose teritoriniuose padaliniuose – seniūnijose (toliau – Administracija) tvarką.“

26 punktas – „Asmenų prašymai, pateikti tiesiogiai, atsiųsti paštu ar elektroniniais ryšiais, turi būti užregistruojami Dokumentų valdymo sistemos (DVS) atitinkamame registre.“

8.2.3. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. A-1141 patvirtintame *Asmenų aptarnavimo, jų prašymų ir skundų (pranešimų) nagrinėjimo ir informacijos teikimo Panevėžio miesto savivaldybėje tvarkos apraše* reglamentuojama:

18 punktas – „Prašymai ar skundai (pranešimai), gauti tiesiogiai iš asmens, atsiųsti paštu, gauti elektroniniais ryšiais, registruojami Savivaldybės dokumentų valdymo sistemoje „Avilyš“ (toliau – „Avilyš“) ir tvarkomi Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių ir Elektroninių dokumentų valdymo taisyklių nustatyta tvarka.“

8.2.4. Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-118 patvirtintose *Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklėse* reglamentuojama:

17 punktas – „Įstaigos gauti dokumentai registruojami gautų dokumentų registre [...], kuriuose įrašomi šie duomenys: dokumento gavimo registracijos numeris ir gavimo data, dokumento sudarytojo pavadinimas, gauto dokumento datos ir registracijos numerio nuoroda, pavadinimas (antraštė).“

8.2.5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 17 d. nutarimu Nr. 892 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 13 d. nutarimo Nr. 1463 redakcija) patvirtintuose *Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatuose* reglamentuojama:

7 punktas – „Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklos tikslai yra: [...]; 7.3. formuoti socialinės paramos politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...].“

8 punktas - Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, [...], atlieka šias funkcijas: [...]; 8.3.2. analizuoja piniginės socialinės paramos būklę, rengia ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei teisės aktų projektus dėl jos tobulinimo; [...]; 8.9.11. teikia savivaldybių institucijoms metodinę

paramą [...], socialinių išmokų ir kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo, socialinės paramos mokiniams teikimo, [...]; [...]; 8.9.17. nagrinėja asmenų pranešimus, skundus ir prašymus, susijusius su ministru pavestomis valdymo sritimis, imasi reikiamų priemonių, kad būtų išspręsti juose keliami klausimai; [...].“

8.2.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintose *Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* reglamentuojama:

10 punktas – „Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, negalioja spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje išsiunčia prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama prašymo kopiją) ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis.“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–7 punktai), į teisinį reglamentavimą, nurodytą pažymos 8 punkte, konstatuotina:

9.1. pareiškėjas su skundu kreipėsi į Seimo kontrolierių dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Ministerijos persiūtą pareiškėjo kreipimąsi ir teikiant su kompensacijos dėl sužalojimo (ligos), sietinų su karine tarnyba (toliau vadinama – ir kompensacija), skyrimu susijusią informaciją.

9.2. Dėl pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolerius kreipėsi į Savivaldybės administraciją ir Ministeriją.

10. Ministerijoje buvo gautas pareiškėjo **2015-08-07** kreipimasis (su papildomais priedais), kuriuo pareiškėjas prašė pateikti informaciją, ar pagal pateiktus dokumentus jis galėtų kreiptis dėl kompensacijos skyrimo (pažymos 6.9 punktas).

Socialinės paramos asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms (1945 07 22 - 1991 12 31) įstatymo (toliau vadinama – ir Įstatymas) 8 straipsnyje įtvirtinta nuostata, pagal kurią vienkartinės kompensacijas dėl sužalojimo (ligos), sietinų su karine tarnyba, skiria ir moka asmenų gyvenamosios vietos **savivaldybės**.

Atsižvelgiant į tai bei gautą pareiškėjo 2015-08-07 kreipimąsi, Ministerija **2015-08-12** raštu Nr. (8.6-74)SD-5112 persiuntė nagrinėti minėtą pareiškėjo kreipimąsi su priedais Savivaldybės administracijai, prašydama „[...] **pagal kompetenciją nagrinėti X prašymą ir atsakyti pareiškėjui**“ (pažymos 6.10 punktas).

Tyrimo metu nustatyta, jog Savivaldybės administracija, gavusi Ministerijos 2015-08-12 raštu Nr. (8.6-74)SD-5112 persiūtą pareiškėjo 2015-08-07 kreipimąsi, **2015-08-28** raštu Nr. Sr-4249 pateikė pareiškėjui atsakymą, kuriame, be kita ko, nurodė, jog „pagal pateiktus duomenis [pareiškėjui] vienkartinė kompensacija neskirtina kaip neatitinkant įstatymo reikalavimų“ (pažymos 4.1. punktas).

11. Įvertinus pareiškėjui pateikto Savivaldybės administracijos 2015-08-28 atsakymo Nr. Sr-4249 turinį, kitus Seimo kontrolieriui tyrimo metu pateiktus dokumentus ir atlikus aktualių teisės aktų analizę, **darytina išvada, jog Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmai, susiję su informacijos dėl kompensacijos skyrimo pareiškėjui teikimu, skundo tyrimo atveju laikytini buvę nepakankamais dėl žemiau nurodytų priežasčių:**

11.1. visų pirma pažymėtina, jog pareiškėjo 2015-08-07 kreipimesi **prašoma ne skirti kompensaciją, tačiau pateikti informaciją apie tai, ar jo turimi dokumentai, kurių kopijos buvo pridėtos kartu su minėtu 2015-08-07 prašymu, yra laikytini pakankamais tam, jog pareiškėjas**

ateityje galėtų kreiptis dėl kompensacijos skyrimo. Atsižvelgiant į tai, bei atkreipiant dėmesį, jog pareiškėjas prašymo dėl kompensacijos skyrimo Savivaldybės administracijai nebuvo pateikęs, tyrimo metu Seimo kontrolieriui kilo abejonių, kodėl Savivaldybės administracija nepakankamai išanalizavo pareiškėjo 2015-08-07 kreipimosi *turinį* ir minėtu 2015-08-28 raštu teikdama atsakymą pareiškėjui, informavo, jog „[...] skirti ir išmokėti vienkartinę kompensaciją asmeniui, kuris buvo pašauktas į būtinąją karinę tarnybą ar karinius apmokymus sovietinėje armijoje ir dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais, nėra teisinio pagrindo“ (pažymos 4.1.1 punktas), ir nenurodė, kokius konkrečius dokumentus ir kokias konkrečias aplinkybes patvirtinančius dokumentus pareiškėjui reikėtų pateikti, taip pat nepaaiškino pareiškėjui dėl trūkstamų dokumentų (informacijos) gavimo galimybių ir panašiai, kas, Seimo kontrolieriaus nuomone, vertintina kritiškai.

11.2. Įstatymo 2 straipsnyje įtvirtinta nuostata, pagal kurią *sužalotais karinėje tarnyboje laikomi asmenys*, kurie buvo pašaukti į būtinąją karinę tarnybą ar karinius apmokymus sovietinėje armijoje ir *dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais apmokymais* pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais (atitinkamai, iki 2005-07-01 – invalidais) ar netekusiais 20–40 procentų darbingumo (2 straipsnio 1 punktas) arba karo gydytojų sprendimu pripažinti netinkamais karo tarnybai (2 straipsnio 2 punktas). Kas sietina su Įstatymo 2 *straipsnio 1 punkto nuostata*, tyrimo metu nustatyta, jog Savivaldybės administracija 2018-08-28 pateiktame atsakyme dėl Seimo kontrolieriui nežinomų priežasčių išvis neinformavo apie jos netaikymo konkrečiu pareiškėjo atveju priežastis, t. y. nepaaiškino pareiškėjui, jog, remiantis Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo 20 straipsnio 1 dalimi, darbingumo lygis nustatomas asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos amžiaus (kitais atvejais, jog asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, darbingumo lygis nenustatomas).

Kaip Seimo kontrolieriui pateiktoje informacijoje nurodė Ministerija, į Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybą dėl darbingumo lygio ir darbingumo netekimo priežasčių nustatymo pareiškėjas *iki senatvės pensijos amžiaus sukakties, t. y. iki 2006-06-09*, nesikreipė, o tai padarė jau vėliau – 2008 metais (*sulaukus senatvės pensijos amžiaus*) ir nepateikdamas teisės aktuose numatytų kompensacijos skyrimui būtinų dokumentų (pažymos 7.5 punktas).

Taip pat pažymėtina, jog, remiantis tyrimo metu pareiškėjo pateikta informacija, grįžęs iš karinės tarnybos, pareiškėjas tuo metu turėjo antrą invalidumo grupę (pažymos 2.3 punktas).

11.3. Kas sietina su Įstatymo 2 *straipsnio 2 punkto nuostata*, visų pirma atkreiptinas dėmesys į tai, jog vienkartinę kompensaciją, mokamą iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, vadovaujantis Įstatymu, skyrimo tvarką reglamentuoja *Vienkartinų kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms išmokėjimo tvarkos aprašas* (toliau vadinama – Aprašas). Remiantis Aprašo 3.5 punktu, asmenims, kurie buvo pašaukti į karinę tarnybą ar karinius mokymus sovietinėje armijoje ir dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, karo gydytojų sprendimu pripažinti netinkamais karo tarnybai, yra išmokama 835 Eur dydžio vienkartinė kompensacija. To paties teisės akto 7 punkte įtvirtinta teisės norma, kurioje numatyta, jog tam, kad asmuo gautų Aprašo 3.5 punkte nurodytą vienkartinę kompensaciją, jis savo gyvenamosios vietos savivaldybės administracijai kartu su prašymu turi pateikti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, taip pat *karo gydytojų išduotą dokumentą (ar archyvinį jo išrašą), patvirtinantį, kad jis karinės tarnybos ar karinių mokymų metu dėl sužalojimų ar ligų, susijusių su karine tarnyba ar kariniais mokymais, buvo pripažintas netinkamu karo tarnybai, ar jo kopiją*. Tyrimo metu nustatyta, jog Savivaldybės administracija minėtame 2015-08-28 atsakyme pareiškėjui *neakcentavo, jog sužeidimas ar liga turi būti tiesiogiai susiję su karine tarnyba ar kariniais mokymais, taip pat detalčiau nepaaiškino, kokie asmenys, Savivaldybės administracijos nuomone, laikytini netinkamais karo tarnybai*, t. y. kada asmuo laikytinas netinkamu karo tarnybai. Savivaldybės administracija minėtame 2015-08-28 rašte tik atkreipė dėmesį į tai, jog pareiškėją „[...] bet kuriuo metu buvo galima pašaukti į karinę

tarnybą“ (pažymos 4.1.3 punktas), bet neįvertino (nepaaiškino) aplinkybių, nurodytų pareiškėjo dokumentuose, t. y. kaip, Savivaldybės administracijos nuomone, vertintinas pareiškėjo kariniame biliete Nr. [...] nurodytas teiginys, jog „*pareiškėjas tinkamas „nekovotojo“ tarnybai*“ (pažymos 4.4 punktas), taip pat kaip vertintinas 2007-07-30 Archyvo pažymoje Nr. 7865 (vertime iš rusų kalbos į lietuvių kalbą) nurodytas teiginys, kad pareiškėjas „*išleistas į Tarybinės armijos atsargą [...] dėl ligos*“ (pažymos 4.3 punktas) ir pan., tokiu būdu pažeisdama Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 bei 5 punktuose įtvirtintus *informacijos išsamumo* principą, reiškiantį, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija, *tikslumo* principą, reiškiantį, jog pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją, *teisėtumo* principą, reiškiantį, kad įstaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais, taip pat taip pat *pagalbos* principą, reiškiantį, jog visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją.

Atsižvelgiant į tai, Seimo kontrolieriaus nuomone, Savivaldybės administracijai tikslinga imtis priemonių, kad ateityje, nagrinėjant asmenų prašymus (skundus), atsakymai būtų teikiami pagal kreipimūsi **turinį** ir laikantis teisės aktuose įtvirtintų *informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo* bei *pagalbos* principų.

12. Apibendrinant, darytina išvada, jog pareiškėjo skundas dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Ministerijos persiūstą pareiškėjo 2015-08-07 kreipimąsi ir teikiant su kompensacijos skyrimu susijusią informaciją, yra pripažintinas pagrįstu.

13. Papildomai atkreiptinas **pareiškėjo** dėmesys į tai, jog Civilinio proceso kodekso 444 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, pagal kurią teismas nustato faktus, nuo kurių priklauso asmenų asmeninių ar turtinių teisių atsiradimas, pasikeitimas ar pabaiga. Dėl juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo teismas nagrinėja bylas ypatingos teisenos tvarka (Civilinio kodekso 442 straipsnio 1 punktas). Remiantis minėto teisės akto 445 straipsniu, teismas nustato juridinę reikšmę turinčius faktus tik tada, kai pareiškėjas negali kitokia tvarka gauti tuos faktus patvirtinančių reikiamų dokumentų arba kai negalima atkurti prarastų dokumentų. Bylose dėl juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo pareiškimai paduodami pareiškėjo gyvenamosios vietos apylinkės teismui, išskyrus teisės aktuose nustatytas išimtis (Civilinio kodekso 446 straipsnis).

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, jog faktas, kad pareiškėjo skunde minimas sužalojimas yra susijęs su karine tarnyba ar kariniais apmokymais, gali būti įrodinėjimas teisme, teismui nurodant visus argumentus, kurie, pareiškėjo nuomone, įrodo prašomas patvirtinti aplinkybes (faktus), todėl dėl turimų dokumentų *turinio* arba tuo atveju, jei pareiškėjo turimų dokumentų nepakanka, galima kreiptis į teismą, prašant teismo nustatyti juridinį faktą, patvirtinantį, jog pareiškėjo patirtas sužalojimas (liga) yra (buvo) susijęs su karine tarnyba ar kariniais apmokymais.

Taip pat atkreiptinas pareiškėjo dėmesys, jog, remiantis Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, savivaldybės institucijos organizuoja ir (ar) teikia pirminę teisinę pagalbą. Kaip reglamentuojama šio teisės akto 15 straipsnio 1 dalyje, asmenys, norintys gauti pirminę teisinę pagalbą, turi teisę kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją pagal savo deklaruotą gyvenamąją vietą arba, kai asmuo neturi gyvenamosios vietos, į savivaldybės, kurioje asmuo gyvena, vykdomąją instituciją. Taigi, prireikus pareiškėjas gali kreiptis dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos į Savivaldybės administraciją.

14. Papildomai atkreiptinas **Savivaldybės administracijos** dėmesys, jog Seimo kontrolierių veiklos tikslas – ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms. Seimo

kontrolierių veiklos paskirtis yra siekti, kad valdžios įstaigos tarnautų žmonėms – tinkamai vykdytų joms pavestas funkcijas. Remiantis Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius, vykdydamas savo pareigas, turi teisę reikalauti nedelsiant pateikti informaciją, medžiagą ir dokumentus, būtinus savo funkcijoms atlikti. To paties teisės akto 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, kad pareigūnai privalo Seimo kontrolierių reikalavimu nedelsdami pateikti jiems informaciją, dokumentus ir kitą medžiagą, būtinus jų funkcijoms atlikti. Atitinkamai, Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją) privalo nagrinėti institucija ir įstaiga ar pareigūnas, kuriems toks siūlymas (rekomendacija) adresuojamas, ir apie nagrinėjimo rezultatus informuoti Seimo kontrolierių (20 straipsnio 3 dalis).

Seimo kontrolieriui pateiktoje informacijoje Savivaldybės administracija nurodė, jog „[...] *[pareiškėjas] į Savivaldybės administraciją [...] 2015 metais su prašymu skirti kompensaciją dėl 1964 metais patirto sužalojimo (ligos), sietino su jo karine tarnyba [...] nesikreipė*“, „Savivaldybės dokumentų apskaitos sistemoje Avilys įrašo apie [...] 2015 metais iš pareiškėjo gautą prašymą nėra“ (pažymos 6.1 punktas) ir kad „prašymas nebuvo pateiktas, todėl nagrinėtas nebuvo“ (pažymos 6.2 punktas).

Tyrimo metu įvertinus Savivaldybės administracijos ir Ministerijos pateiktus dokumentus, darytina išvada, jog šios pažymos 6.1 ir 6.2 punktuose Savivaldybės administracijos teiginiai laikytini *netiksliais* ir *nepagrįstais*. Kaip nurodyta pažymos 10 punkte, Ministerija 2015-08-12 raštu Nr. (8.6-74)SD-5112 Savivaldybės administracijai persiuntė nagrinėti 2015-08-07 pareiškėjo kreipimąsi su priedais, prašydama pagal kompetenciją jį išnagrinėti ir atsakyti pareiškėjui. Seimo kontrolierius pažymi, jog tai, kad pareiškėjas 2015 metais *tiesiogiai* į Savivaldybės administraciją raštu nesikreipė, savaime nesuponuoja išvados, jog jo prašymas apskritai nebuvo gautas. Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, neįgaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji turi pareigą persiųsti prašymą kitai kompetentingai institucijai. Akcentuotina, jog prašymo institucijai pateikimo (gavimo) *būdas* (pateikiant tiesiogiai, atsiunčiant paštu, elektroniniais ryšiais ar persiunčiant iš kitos institucijos nagrinėti pagal kompetenciją) neturi įtakos prašymo gavimo *faktui* bei jame išdėstytam *turiniui* ir nagrinėtinam pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus.

Asmenų prašymų nagrinėjimą ir jų aptarnavimą Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje reglamentuoja *Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje taisyklės* (pažymos 8.2.2 punktas). Kaip nustatyta šio teisės akto 26 punkte, asmenų prašymai, pateikti tiesiogiai, atsiųsti paštu ar elektroniniais ryšiais, turi būti užregistruojami Dokumentų valdymo sistemos (DVS) atitinkamame registre. Atitinkamai, Asmenų aptarnavimo, jų prašymų ir skundų (pranešimų) nagrinėjimo ir informacijos teikimo Panevėžio miesto savivaldybėje tvarkos aprašo 18 punkte įtvirtinta nuostata, pagal kurią prašymai ar skundai (pranešimai), gauti tiesiogiai iš asmens, atsiųsti paštu, gauti elektroniniais ryšiais, registruojami Savivaldybės dokumentų valdymo sistemoje „Avilys“ ir tvarkomi Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių ir Elektroninių dokumentų valdymo taisyklių nustatyta tvarka.“ Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių 17 punkte įtvirtinta nuostata, reglamentuojanti, jog įstaigos gauti dokumentai registruojami gautų dokumentų registre, kuriuose įrašomi šie duomenys: dokumento gavimo registracijos numeris ir gavimo data, dokumento sudarytojo pavadinimas, gauto dokumento datos ir registracijos numerio nuoroda, *pavadinimas (antraštė)*.

Remiantis tyrimo metu surinkta informacija, minėtame Ministerijos 2015-08-12 rašte Nr. (8.6-74)SD-5112, adresuotame Savivaldybės administracijai ir pareiškėjui, buvo nurodyta antraštė „*Dėl X prašymo*“ (pažymos 6.10 punktas). Atsižvelgiant į tai, tyrimo metu Seimo kontrolieriui kilo abejonių, dėl kokių priežasčių Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui pateiktoje informacijoje nurodė, jos dokumentų apskaitos sistemoje *Avilys* įrašo apie 2015 metais iš pareiškėjo gautą prašymą nėra. Atsižvelgiant į tai, Seimo kontrolieriaus nuomone, Savivaldybės administracija turėtų imtis priemonių, kad ateityje, siekiant išvengti panašaus pobūdžio netikslumų, minėtoje dokumentų apskaitos sistemoje *Avilys* būtų įrašoma visa Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių

17 punkte nurodyta informacija (ypač atkreipiant dėmesį į atvejus, kuomet asmenų kreipimaisi persiunčiami Savivaldybės administracijai nagrinėti pagal kompetenciją iš kitų institucijų).

15. Papildomai atkreiptinas **Ministerijos** dėmesys į tai, jog:

15.1. nagrinėjamo skundo kontekste viena iš esminių aplinkybių, sprendžiant su kompensacijos skyrimu (neskyrimu) pareiškėjui susijusius klausimus, yra ta, ar sužalojimo faktas yra (buvo) tiesiogiai susijęs su būtinaja karine tarnyba ar kariniais mokymais. Remiantis Ministerijos pateikta informacija, kartu su pareiškėjo 2015-08-07 prašymu pateiktuose prieduose nebuvo dokumento, įrodančio, kad pareiškėjo sužalojimas yra susijęs su būtinaja karine tarnyba. Kaip Seimo kontrolierių informavo Ministerija, pareiškėjo pateiktame archyvineame išrašė nurodoma diagnozė bei tai, kad pareiškėjas išleistas į Tarybinės armijos atsargą dėl ligos ir kad jis buvo pripažintas netinkamu karinei tarnybai (pažymos 7.8 punktas). Be to, Ministerija taip pat nurodė, jog „[...] *tarnybos metu pripažinus asmenį netinkamu karinei tarnybai, **tiesioginė ligos sąsaja su karine tarnyba sovietinėje armijoje įrodoma tik remiantis karo gydytojų išduota ligos pažyma (ar jos išrašu), kur nurodoma, kad sužalojimas ar susirgimas įgytas karinės tarnybos metu***“ (pažymos 7.7 punktas). Remiantis tyrimo metu surinktais dokumentais, pareiškėjas būtinają karo tarnybą atliko **nuo [...]** (pažymos 4.2 punktas). Kaip nurodyta 2007-07-30 Archyvo pažymoje Nr. 7865 (vertime iš rusų kalbos į lietuvių kalbą), pareiškėjas buvo gydomas **karinėje** ligoninėje **nuo [...]** (pažymos 4.3.1 punktas) dėl dešinės galūnės abiejų kaulų uždaro skeveldrinio lūžio (pažymos 4.3.2 punktas), todėl, Seimo kontrolieriaus nuomone, pagrįsta laikytina pareiškėjo pozicija, jog jo sužalojimas (liga) yra (buvo) įgytas karinės tarnybos metu, ir pareiškėjo pateikti dokumentai patvirtino Ministerijos nurodytas aplinkybes dėl tiesioginės ligos sąsajos su karine tarnyba sovietinėje tarnyboje (pažymos 7.7 punktas).

15.2. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, jog pareiškėjas savo 2015-08-07 prašyme nurodė, kad karo gydytojų išduotos ligos pažymos (jos išrašo) jis neturi. Seimo kontrolieriui pateiktoje informacijoje Ministerija pažymėjo, jog „[...] *tarnybos metu pripažinus asmenį netinkamu karinei tarnybai, tiesioginė ligos sąsaja su karine tarnyba sovietinėje armijoje įrodoma **tik remiantis karo gydytojų išduota ligos pažyma (ar jos išrašu), kur nurodoma, kad sužalojimas ar susirgimas įgytas karinės tarnybos metu***“ (pažymos 7.7 punktas). Įvertinus tai, kad pareiškėjui toks dokumentas (pažyma) galimai nebuvo surašytas (išduotas), o iš kitų dokumentų galima spręsti, jog sužalojimas įgytas pareiškėjo karo tarnybos metu ir dėl to pareiškėjas buvo išleistas į atsargą, tyrimo metu Seimo kontrolieriui kilo abejonių, ar minėtas reikalavimas pateikti būtent karo gydytojų išduotą dokumentą ar jo išrašą ir teisės aktuose nenumatant jokių kitų alternatyvų, nepagrįstai neapriboja Įstatyme bei Apraše įtvirtintų asmenų teisių. Tyrimo metu taip pat kilo abejonių, kaip nustatoma, kad sužalojimas ar susirgimas yra (buvo) **įgytas karinės tarnybos metu**.

15.3. Ministerija Seimo kontrolieriui pateiktoje informacijoje nurodė, jog pareiškėjo pateiktame „[...] *archyvineame išrašė nurodoma diagnozė ir tai, kad asmuo išleistas į Tarybinės armijos atsargą dėl ligos) ir kad jis buvo pripažintas netinkamu karinei tarnybai*“ (pažymos 7.8 punktas). Savivaldybės administracija 2015-08-28 raštu Nr. Sr-4249 teikdama atsakymą pareiškėjui nurodė, jog „[...] *[pareiškėją] bet kuriuo metu buvo galima pašaukti į karinę tarnybą*“ (pažymos 4.1.3 punktas). Pareiškėjo kariniame biliete Nr. [...], be kita ko, nurodyta, jog pareiškėjas „*išleistas į atsargą dėl ligos*“ ir „*tinkamas „nekovotojo“ tarnybai*“ (pažymos 4.4 punktas). Be to, grįžęs iš karinės tarnybos, pareiškėjas tam tikrą laiką buvo iš dalies darbingas (II invalidumo grupė). Ministerija informacijoje Seimo kontrolieriui nurodė, jog pareiškėjo pateiktame archyvineame išrašė nurodoma diagnozė bei tai, kad pareiškėjas išleistas į Tarybinės armijos atsargą dėl ligos ir kad jis buvo pripažintas netinkamu karinei tarnybai (pažymos 7.8 punktas). Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, jog tyrimo metu Seimo kontrolieriui kilo abejonių, kada asmenys laikytini **netinkamais karo tarnybai**.

15.4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Seimo kontrolieriui tyrimo metu kilo abejonių, ar

savivaldybių institucijos laikosi vienodos praktikos, taikant Įstatyme ir Apraše įtvirtintas teisės normas.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų 7.3 punkte numatyta, jog vienas iš Ministerijos tikslų yra formuoti socialinės paramos politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą. Kaip reglamentuojama šio teisės akto 8.3.2, 8.3.9 ir 8.9.11 punktuose, Ministerija analizuoja pinigines socialinės paramos būklę, rengia ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei teisės aktų projektus dėl jos tobulinimo, taip pat teikia savivaldybių institucijoms metodinę paramą socialinių išmokų ir kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo klausimais. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Ministerijai apsvarstyti poreikį tikslinti teisinį reglamentavimą, apibrėžiant dokumentus, kuriais remiantis yra nustatomas priežastinis ryšys (sąsaja) tarp asmens patirto sužalojimo ir būtinosios karo tarnybos ar karinių mokymų, taip pat kad sužalojimas ar susirgimas yra (buvo) įgytas karinės tarnybos metu, ir kada asmuo laikytinas netinkamu karo tarnybai.

15.5. Taip pat atkreiptinas Ministerijos dėmesys, jog, remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų 8.9.10 punktu, Ministerija renka, kaupia, sistemina ir analizuoja informaciją, susijusią su ministru pavestomis valdymo sritimis; analizuoja kitų valstybių patirtį, susijusią su ministru pavestomis valdymo sritimi. Kaip reglamentuojama minėto teisės akto 8.9.17 punkte, Ministerija nagrinėja asmenų pranešimus, skundus ir prašymus, susijusius su ministru pavestomis valdymo sritimis, imasi reikiamų priemonių, kad būtų išspręsti juose keliami klausimai. Pažymėtina, jog *tyrimo metu Seimo kontrolieriui kilo abejonių, kodėl gavusi pareiškėjo 2015-08-07 kreipimąsi (su papildomais priedais), kuriuo pareiškėjas prašė pateikti informaciją, ar pagal pateiktus dokumentus jis galėtų kreiptis dėl kompensacijos skyrimo, Ministerija, kaip bendrą socialinės paramos politiką formuojanti institucija, pagal kompetenciją pati neįvertino pareiškėjo prašymo bei kartu su minėtu kreipimuisi pateiktų dokumentų, ir nepateikė pareiškėjui prašomos informacijos ir paaiškinimų, o persiuntė nagrinėti pareiškėjo 2015-08-07 kreipimąsi Savivaldybės administracijai.*

Atsižvelgiant į tai, siūlytina Ministerijai, ateityje nagrinėjant asmenų prašymus (skundus), atkreipti dėmesį į šių kreipimųsi turinį (esmę). Seimo kontrolierius pažymi, jog, remiantis Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 4 straipsniu, įstaigos, teikdamos informaciją, turi vadovautis *informacijos išsamumo* principu, reiškiančiu, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija (4 straipsnio 1 dalies 1 punktas), *tikslumo* principu, reiškiančiu, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją (4 straipsnio 1 dalies 1 punktas), taip pat *pagalbos* principu, reiškiančiu, jog visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

pareiškėjo X skundą dėl Panevėžio miesto savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos persiustą pareiškėjo kreipimąsi ir teikiant su kompensacijos dėl sužalojimo (ligos), sietinų su karine tarnyba, skyrimu susijusią informaciją, pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Seimo kontrolierius *Panevėžio miesto savivaldybės administracijai* rekomenduoja:

17.1. atsižvelgiant į šioje pažymoje konstatuotas aplinkybes (pažymos 11 punktą), imtis priemonių, kad ateityje, nagrinėjant asmenų prašymus (skundus), atsakymai būtų teikiami pagal kreipimūsi *turinį* ir laikantis teisės aktuose įtvirtintų *informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo bei pagalbos* principų;

17.2. atsižvelgiant į šioje pažymoje konstatuotas aplinkybes (pažymos 14 punktą), imtis priemonių, kad ateityje Panevėžio miesto savivaldybės dokumentų apskaitos sistemoje *Avilys* būtų įrašoma visa Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių 17 punkte nurodyta informacija, ypač atkreipiant dėmesį į atvejus, kuomet asmenų kreipimaisi persiunčiami Panevėžio miesto savivaldybės administracijai nagrinėti pagal kompetenciją iš kitų institucijų;

17.3. pateikti pareiškėjui tikslią ir išsamią informaciją dėl dokumentų bei tais dokumentais patvirtinamų aplinkybių, būtinų kompensacijai gauti, atsižvelgiant į Panevėžio miesto savivaldybės turimą informaciją apie pareiškėją X bei Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktus paaiškinimus (pažymos 18.1 punktą).

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 6, 8 ir 17 punktais, Seimo kontrolierius *Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai* rekomenduoja:

18.1. pateikti paaiškinimus Panevėžio miesto savivaldybės administracijai ir pareiškėjui X dėl nustatymo priežastinio ryšio (sąsajos) tarp asmens patirto sužalojimo ir kad sužalojimas ar susirgimas yra (buvo) įgytas karinės tarnybos metu, ir kada asmuo laikytinas netinkamu karo tarnybai;

18.2. apsvarstyti poreikį tikslinti teisinį reguliavimą, sietiną su kompensacijų asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą ar karinius mokymus sovietinėje armijoje, išmokėjimo tvarka ir pagrindais, teisiškai įtvirtinant dokumentus, kuriais remiantis yra nustatomas priežastinis ryšys (sąsaja) tarp asmens patirto sužalojimo ir kad sužalojimas ar susirgimas yra (buvo) įgytas karinės tarnybos metu, ir kada asmuo laikytinas netinkamu karo tarnybai;

18.3. imtis priemonių, kad ateityje, nagrinėjant asmenų prašymus (skundus), atsakymai būtų teikiami pagal kreipimūsi *turinį* ir laikantis teisės aktuose įtvirtintų *informacijos išsamumo, tikslumo* bei *pagalbos* principų.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume informuoti Seimo kontrolierių ir pareiškėją iki **2016-04-20**, o dėl pažymos 17.3 punkte nurodytos rekomendacijos – iki **2016-05-31**.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys